

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1969-1970.

20 MAI 1970.

Proposition de loi relative à la situation du personnel enseignant exerçant un mandat au Fonds national de la Recherche scientifique.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES FINANCES (1)
PAR M. **SCOKAERT**.

MESSIEURS,

Après que l'auteur ait rappelé que le but de sa proposition consiste à prendre en considération, pour le calcul de la pension d'enseignant à charge du Trésor Public, les années passées par les professeurs d'école moyenne, normale ou technique qui quittent temporairement l'enseignement pour accepter un mandat de chargés de recherche, de chercheurs qualifiés ou de chercheurs associés, au Fonds National de la Recherche Scientifique, Monsieur le Ministre fait les observations suivantes :

1. L'adoption de cette proposition dérogerait aux principes suivant lesquels seuls des services réellement rendus à l'Etat en vertu d'une nomination régulière et rémunérée par le Trésor public, peuvent ouvrir des droits à pension de retraite à charge du Trésor. A cet égard, il s'indique de signaler que les chercheurs ne sont pas les employés ou les préposés des Fonds et ne bénéficient pas d'un traitement fixé par une disposition générale organique. La bourse qu'ils

(1) Les membres suivants ont participé aux délibérations de la Commission :

MM. Adam, président; Ansiaux, Ericout, Calewaert, Claes, De Groof, Demarneffe, Dulac, Henckaerts, Hougardy, Lagae, Leemans, Maes, Van Acker F., Van Bulck, Van Cauwenberghe, Vreven, Wiard et Scokaert, rapporteur.

R. A 7581

Voir :

Document du Sénat :

26 (Session extraordinaire de 1968) : Proposition de loi.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1969-1970.

20 MEI 1970.

Voorstel van wet betreffende de toestand van de leerkrachten, die een mandaat bij het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek bekleden.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
FINANCIEN (1) UITGEBRACHT
DOOR DE HEER **SCOKAERT**.

MIJNE HEREN,

De indiener verklaart dat zijn voorstel ten doel heeft om, voor de berekening van het pensioen ten bezware van de Schatkist, de jaren in aanmerking te doen nemen die bij het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek zijn doorgebracht door de leraars van een middelbare, technische of normaalschool die tijdelijk het onderwijs verlaten om een mandaat van aangesteld navorsers, bevoegdverklaard navorsers of geassocieerd navorsers te aanvaarden. Hierna maakt de Minister de volgende opmerkingen :

1. Dit voorstel wijkt af van het beginsel dat alleen de diensten die werkelijk aan de Staat werden verstrekt krachtens een regelmatige benoeming, bezoldigd door de Schatkist, recht verlenen op een rustpensioen ten bezware van de Schatkist. Hierbij zij aangestipt dat de navorsers geen bedienden of aangestelde van de Fondsen zijn en geen wedde genieten vastgesteld bij een algemene organieke bepaling. De beurs die zij ontvangen verschilt niet wezenlijk van die welke

(1) De volgende leden hebben aan de beraadslagingen van de Commissie deelgenomen :

De heren Adam, voorzitter; Ansiaux, Bricout, Calewaert, Claes, De Groof, Demarneffe, Dulac, Henckaerts, Hougardy, Lagae, Leemans, Maes, Van Acker F., Van Bulck, Van Cauwenberghe, Vreven, Wiard en Scokaert, verslaggever.

R. A 7581

Zie :

Gedr. St. van de Senaat :

26 (Buitengewone zitting 1968) : Voorstel van wet.

reçoivent ne diffère pas essentiellement de celle qui est attribuée à des élèves méritants de l'enseignement moyen, normal ou supérieur.

L'avantage prévu par la disposition serait réservé aux membres de l'enseignement moyen, normal et technique. L'auteur de la proposition ne vise pas l'enseignement primaire à l'égard duquel ses suggestions seraient dépourvues de portée pratique.

Les membres de l'enseignement artistique semblent aussi peu intéressés par la formule préconisée. Néanmoins, l'adoption de la proposition serait de nature à provoquer chez ces derniers, des revendications visant à la bonification des années consacrées à des études approfondies de recherches susceptibles d'ouvrir des perspectives de perfectionnement (Académies, orchestres symphoniques, chapelles musicales, etc.).

La proposition limitée aux enseignants entraînerait vraisemblablement des revendications de certains fonctionnaires de l'Administration (ingénieurs civils, ingénieurs-architectes, agronomes, etc.) qui ont accompli un stage au F.N.R.S. Le danger d'extension apparaît très réel.

2. Par l'adoption de cette proposition, on risquerait d'être amené à valider le temps passé dans d'autres institutions scientifiques en qualité d'assistant chercheur, répétiteur, etc. Tel serait le cas des services rendus dans les universités libres, des études poursuivies dans les universités et les écoles supérieures étrangères.

3. En ce qui concerne l'intitulé et le développement de la proposition, qui visent à porter remède au fait que les professeurs qui suspendent leur activité pour se consacrer à des recherches, ne peuvent compter ces années en matière de pension, il faut remarquer que si le mandat au F.N.R.S. se place au cours de la carrière, la durée peut en être validée par une mise en disponibilité avec jouissance d'un traitement d'attente.

Le texte de la proposition va cependant au-delà de l'exposé introductif en ce sens qu'elle vise sans limite, toutes les années de recherches, même celles antérieures à l'entrée en fonction.

Enfin il est à remarquer que l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 revisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la Sécurité Sociale des travailleurs rend la loi du 27 juin 1969 applicable au F.N.R.S. ainsi qu'à ses stagiaires de recherche, à des aspirants et aux bénéficiaires d'une bourse spéciale de doctorat attribuée par ce Fonds. De ce fait, les services prestés au F.N.R.S. ouvrent des droits à pension dans le régime de la Sécurité Sociale.

4. L'incidence financière de l'application de la proposition est difficile à déterminer. Limitée au champ d'application actuel cette incidence serait minime. Néanmoins, son extension serait onéreuse.

wordt toegekend aan verdienstelijke leerlingen van het middelbaar, normaal- of hoger onderwijs.

Het voordeel waarin de bepaling voorziet, zou worden voorbehouden voor de leden van het middelbaar, technisch en normaalonderwijs. Het voorstel heeft geen betrekking op het lager onderwijs ten aanzien waarvan de suggesties van de indiener geen praktische betekenis zouden hebben.

Ook de leden van het kunstonderwijs schijnen weinig belang te hebben bij de voorgestelde formule. Toch zou de aanneming van het voorstel bij de laatstgenoemde eisen kunnen doen ontstaan met betrekking tot de bonificatie van de jaren gewijd aan grondige navorsingsstudies die hun vooruitzichten van vervolmaking kunnen bieden (academies, symfonische orkesten, muziekkapellen, enz.).

Indien het voorstel beperkt blijft tot de leerkrachten, zou het waarschijnlijk aanleiding geven tot eisen van bepaalde ambtenaren van de administratie (burgerlijk ingenieurs, ingenieurs-architecten, landbouwkundige ingenieurs, enz.) die een stage bij het N.F.W.O. hebben doorgemaakt. Er bestaat dus een reëel gevaar dat het zou moeten uitgebreid worden.

2. De aanneming van dit voorstel zou ons kunnen verplichten de tijd te valideren die in andere wetenschappelijke instellingen is doorgebracht als assistent-navorser, repetitor, enz. Dat zou het geval zijn wat betreft diensten in de vrije universiteiten, studies voortgezet aan buitenlandse universiteiten en hogescholen.

3. In verband met het opschrift en de toelichting van het voorstel, welke strekken om te verhelpen dat de leraars die hun activiteit schorsen om zich aan navorsingswerk te wijden, die jaren niet kunnen doen gelden voor het pensioen, dient te worden opgemerkt dat, indien het mandaat bij het N.F.W.O. tijdens de loopbaan wordt vervuld, de duur ervan kan worden geldig gemaakt door een terbeschikking stelling met genot van een wachtwedde.

De tekst van het voorstel reikt evenwel verder dan de toelichting, in die zin dat hij onbeperkt slaat op alle navorsingsjaren, zelfs die vóór de indiensttreding.

Ten slotte zij opgemerkt dat het koninklijk besluit van 28 november 1969, genomen ter uitvoering van de wet van 27 juni 1969 houdende herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid van de werknemers, de wet van 27 juni 1969 toepasselijk maakt op het N.F.W.O., alsmede op zijn navorsingsstagiaires, de aspiranten en de gerechtigden op een bijzondere doctoraatsbeurs verleend door dat Fonds. Daardoor verlenen de diensten verstrekt bij het N.F.W.O. aanspraak op pensioen onder de regeling van de maatschappelijke zekerheid.

4. De financiële weerslag van dit voorstel valt moeilijk te bepalen. Als het wordt beperkt tot de huidige werkingsfeer zou het niet veel kosten, maar de verruiming ervan zou duur uitvallen.

5. La proposition ne paraît pas acceptable sous sa forme actuelle, les dispositions relatives aux bonifications pour diplômes dans l'enseignement limitent celles-ci à la durée normale des études nécessaires à l'acquisition des diplômes qui permettent l'exercice de la fonction enseignante.

C'est d'ailleurs l'esprit de la loi du 9 juillet 1969 qui ne prévoit de bonification que dans la mesure où les études ont été nécessaires à l'exercice de la fonction.

L'assujettissement à l'O.N.S.S. nécessiterait soit un transfert de cotisations soit une réduction de la pension afin d'éviter une double pension pour les mêmes années.

En conclusion le Ministre demande le rejet de la proposition.

**

L'auteur de la proposition précise qu'il ne demande pas que les années de recherches, antérieures à l'entrée en fonction, soient prises en considération. Le développement de sa proposition est très clair à ce sujet.

Dans la discussion, plusieurs commissaires constatent la grande complication des pensions des services publics :

— certains seraient partisans d'une simplification du système des pensions des services publics;

— d'autres enfin demandent si le détachement avec conservation au droit à la pension est d'une durée de 2, 4 ou 6 ans.

L'auteur de la proposition précise le cas qui l'a inspiré : un membre du personnel enseignant d'une commune importante est, au cours de sa carrière chargé d'un mandat auprès du F.N.R.S. Pendant son absence il est remplacé. A son retour, six ans après son départ, il apprend qu'il a perdu son droit à la pension à charge du Trésor Public pour cette période.

**

Le Ministre fait alors observer que dans cet ordre d'idées, il convient de faire remarquer en premier lieu que les droits à pension dépendent de la situation administrative dans laquelle l'agent en cause s'est vu placé. Comme on le sait, il est nécessaire qu'il s'agisse de services rémunérés à la suite d'une nomination définitive (article 6 de la loi générale du 21 juillet 1844 sur les pensions civiles et ecclésiastiques).

Par conséquent, deux conditions doivent être remplies : le lien entre l'autorité et l'agent ne peut être rompu et les services doivent être rémunérés — fût-ce même symboliquement — pour autant que les dispositions de l'article 2 de la loi du 10 juin 1937, modifié par la loi du 18 juillet 1962, ne puissent être invoquées. En réalité, il ne s'agit donc pas d'un problème de pension proprement dit, mais bien d'une question de statut qui, lorsqu'elle concerne le personnel enseignant, peut être différente suivant l'autorité ou l'institution dont dépend l'enseignement.

Il s'avère impossible d'examiner les situations pratiques qui peuvent se présenter, à cet égard, dans les différents sec-

5. Het voorstel lijkt in zijn huidige vorm niet aanvaardbaar. De bonificatie van diploma's in het onderwijs is beperkt tot de normale duur van de studies vereist aan de diploma's te verkrijgen waarmede het ambten het onderwijs kan worden uitgeoefend.

Dat is trouwens de geest van de wet van 9 juli 1969, die slechts bonificatie verleent voor de studies die noodzakelijk waren om het ambt te kunnen bekleden.

Zou men de betrokkenen onder de R.M.Z. willen doen vallen dan zou men ofwel bijdragen moeten overschrijven ofwel pensioen moeten verminderen, om te voorkomen dat zij voor dezelfde jaren een dubbel pensioen genieten.

Tot besluit vraagt de Minister het voorstel te verwerpen.

**

De indiener van het voorstel verklaart nader dat hij niet vraagt dat de jaren doorgebracht als navorsers vóór de indiensttreding, in aanmerking genomen zouden worden. De toelichting van zijn voorstel is hieromtrent zeer duidelijk.

Tijdens de bespreking stellen verscheidene commissieleden vast dat de overheidspensioenen een zeer ingewikkelde zaak zijn :

— sommigen zijn voorstander van een vereenvoudiging van de overheidspensioenen;

— anderen vragen of de detachering met behoud van het recht op pensioen 2, 4 of 6 jaar duurt.

De indiener van het voorstel zegt welk geval hem voor ogen stond : een lid van het onderwijzend personeel van een grote gemeente wordt, tijdens zijn loopbaan, belast met een mandaat bij het N.F.W.O. Gedurende zijn afwezigheid wordt hij vervangen. Bij zijn terugkeer, zes jaren na zijn vertrek, verneemt hij dat hij, voor die periode, zijn recht op pensioen ten laste van de Schatkist verloren heeft.

**

De Minister merkt op dat het recht op pensioen in de eerste plaats afhangt van de administratieve toestand van de betrokken ambtenaar. Het moeten immers noodzakelijkerwijze bezoldigde diensten zijn ingevolge een definitieve benoeming (artikel 6 van de algemene wet van 21 juli 1844 op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen).

Bijgevolg moeten twee voorwaarden vervuld zijn : de band tussen de overheid en de ambtenaar mag niet verbroken zijn en de diensten moeten bezoldigd worden — zij het symbolisch — voor zover de bepalingen van artikel 2 van de wet van 10 juni 1937, gewijzigd bij de wet van 18 juli 1962, niet kunnen worden ingeroepen. In feite gaat het dus niet om een eigenlijk pensioenprobleem, maar wel om een statutaire aangelegenheid die, in het geval van het onderwijzend personeel, verschillend kan zijn al naar de overheid of de instelling waarvan het onderwijs afhangt.

Het is onmogelijk na te gaan welke toestanden zich op dit gebied praktisch kunnen voordoen in de verschillende sec-

teurs, à savoir : enseignement de l'Etat, provincial, communal et libre subsidie.

Les membres du personnel enseignant qui sont temporairement affectés au F.N.R.S. sont mis en position de disponibilité pour mission spéciale, en application de l'article 164 de l'arrêté royal du 22 mars 1969 fixant le statut des membres du personnel directeur et enseignant, du personnel auxiliaire d'éducation, du personnel paramédical des établissements d'enseignement gardien, primaire, spécial, moyen, technique, artistique et normal de l'Etat, des internats dépendant de ces établissements et des membres du personnel du service d'inspection chargé de la surveillance de ces établissements (*Moniteur belge*, 2 avril 1969).

L'article 166 de cet arrêté royal ajoute qu'un traitement d'attente peut être alloué aux membres du personnel mis en disponibilité. En pratique, ce traitement d'attente équivaut au traitement, lorsque la fonction exercée au F.N.R.S. n'est pas rémunérée; le franc symbolique est accordé dans le cas contraire.

Enfin, l'article 167 de l'arrêté royal du 22 mars 1969 dispose :

« Tout membre du personnel en disponibilité reste à la disposition du Ministre. Il peut, en cas de vacance d'emploi, être rappelé en activité de service. Il est tenu d'occuper, dans les délais fixés par le Ministre, l'emploi correspondant à sa fonction qui lui est assigné. Si, sans motif valable, il s'abstient d'occuper cet emploi, il est, après dix jours d'absence, considéré comme démissionnaire. »

Il appert de ce qui précède — à condition toutefois que la manière de procéder décrite ci-dessus ait été appliquée dans le passé et soit maintenue à l'avenir — que la période passée au F.N.R.S. sera prise en considération pour la pension à charge du Trésor public, en ce qui concerne le personnel de l'Etat. Tel n'est toutefois pas forcément le cas pour le personnel de l'enseignement subsidie, étant donné que le régime-état ne leur est pas applicable.

Dans le même ordre d'idées, il convient néanmoins de mentionner qu'il sera possible, grâce à un projet de loi actuellement en préparation, de prendre des services non rémunérés en considération pour la pension, lorsque ces derniers sont assimilés, conformément au statut applicable, à des services d'activité. Ce projet de loi s'applique à tous ceux dont la pension est à charge du Trésor public ou de la Caisse des Ouvriers de l'Etat.

On ne peut par ailleurs pas perdre de vue que lorsque ces services ne peuvent compter pour la pension à charge du Trésor public — et tel est notamment le cas lorsqu'ils sont rendus avant l'entrée en service —, ils sont, conformément à l'article 15, 2°, de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 (*Moniteur* du 5 décembre 1969), pris en considération pour l'octroi de la pension dans le secteur de la sécurité sociale. Cette disposition étend en effet l'application de la loi du 27 juin 1969 revisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs au « Fonds national de la Recherche scientifique ainsi qu'à ses stagiaires de recher-

toren : riksonderwijs, provinciaal, gemeentelijk en vrij gesubsidieerd onderwijs.

Het onderwijzend personeel dat tijdelijk gedetacheerd wordt bij het N.F.W.O., wordt ter beschikking gesteld wegens bijzondere opdracht, met toepassing van artikel 164 van het koninklijk besluit van 22 maart 1969 tot vaststelling van het statuut van de leden van het bestuurs- en onderwijzend personeel, van het opvoedend hulppersoneel, van het paramedisch personeel der inrichtingen voor kleuter-, lager, buitengewoon, middelbaar, technisch, kunst- en normaalonderwijs van de Staat, alsmede der internaten die van deze inrichtingen afhangen en van de leden van de inspectiedienst die belast is met het toezicht op deze inrichtingen (*Belgisch Staatsblad*, 2 april 1969).

Artikel 166 van dit koninklijk besluit bepaalt dat aan ter beschikking gestelde personeelsleden wachtgeld kan worden verleend. In de praktijk staat dit wachtgeld gelijk met de wedde, wanneer de taak bij het N.F.W.O. onbezoldigd is; anders wordt een symbolische frank toegekend.

Ten slotte bepaalt artikel 167 van het koninklijk besluit van 22 maart 1969 :

« De ter beschikking gestelde personeelsleden blijven ter beschikking van de Minister. In geval van vacature kunnen zij terug in actieve dienst worden geroepen. Zij zijn verplicht de met hun functie overeenstemmende betrekking die hun wordt aangewezen, te bekleden binnen de termijn vastgesteld door de Minister. Indien zij er zonder gegronde reden van afzien de bedoelde betrekking te bekleden, worden zij na tien dagen afwezigheid beschouwd als ontslagnemend. »

Hieruit blijkt dat — indien de hierboven beschreven procedure in het verleden toegepast werd en in de toekomst gehandhaafd blijft — de tijd doorgebracht bij het N.F.W.O. in aanmerking zal worden genomen voor het pensioen ten laste van de Schatkist, voor wat betreft het rikspersoneel. Dit is evenwel niet noodzakelijk het geval voor het personeel van het gesubsidieerd onderwijs, aangezien de staatsregeling op hen niet van toepassing is.

Dank zij een ontwerp van wet dat momenteel wordt voorbereid, zal het evenwel mogelijk zijn onbezoldigde diensten in aanmerking te nemen voor het pensioen, wanneer deze diensten, overeenkomstig het toepasselijk statuut, gelijkgesteld zijn met actieve diensten. Het ontwerp van wet is van toepassing op al degenen die een pensioen ten laste van de Schatkist of van de Rijkswerkliedenkas genieten.

Men verliese trouwens niet uit het oog dat deze diensten, wanneer zij niet in aanmerking kunnen komen voor het pensioen ten laste van de Schatkist — en dat is met name het geval wanneer ze verstrekt worden vóór de indiensttreding — overeenkomstig artikel 15, 2°, van het koninklijk besluit van 28 november 1969 (*Belgisch Staatsblad* van 5 december 1969) in aanmerking worden genomen voor het pensioen in het stelsel van de maatschappelijke zekerheid. Deze bepaling verruimt immers de toepassing van de wet van 27 juni 1969 houdende herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

ches, à ses aspirants et aux bénéficiaires d'une bourse spéciale de doctorat attribuée par ce Fonds ».

Il s'ensuit que la période litigieuse en cause ouvre toujours des droits à pension, soit dans le secteur privé, soit dans le secteur public, de sorte que l'on ne peut plus qualifier la situation actuelle d'alarmante.

Enfin, se pose la question de savoir pourquoi l'on désire créer une situation d'exception à l'égard du F.N.R.S. Un membre de l'enseignement peut également être appelé à d'autres missions. Le problème de la proposition doit, par conséquent, être placé et résolu dans le cadre du statut en général et des missions en particulier.

La proposition a été rejetée à l'unanimité moins deux absentions.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité.

Le Rapporteur,
A. SCOKAERT.

Le Président,
E. ADAM.

ders, tot « het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek, alsmede tot zijn navorsingsstagiairs, zijn aspiranten en tot de gerechtigden op een bijzondere doctoraatsbeurs toegekend door dit Fonds ».

Hieruit volgt dat de betrokken periode steeds recht op pensioen verleent, hetzij in de private sector, hetzij in de openbare sector, zodat de huidige toestand niet meer als verontrustend kan beschouwd worden.

Ten slotte rijst de vraag waarom een uitzondering moet worden gemaakt voor het N.F.W.O. Een lid van het onderwijzend personeel kan nog met andere opdrachten belast worden. Het probleem behandeld in het voorstel, moet bijgevolg worden geplaatst en opgelost in het kader van het statuut in het algemeen en van de opdrachten in het bijzonder.

Het voorstel is met algemene stemmen bij 2 onthoudingen verworpen.

Dit verslag is met algemene stemmen goedgekeurd.

De Verslaggever,
A. SCOKAERT.

De Voorzitter,
E. ADAM.